

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : прийнята на V сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30 – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.
3. Добровольський О.О., Іванова С.А. Основні проблеми позовної форми захисту права // Изд-во МГУ., 1979. – С. 20-21.
4. Антонюк О.І. Заходи самозахисту цивільних прав та інтересів // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 6. – С. 23-27.
5. Свердлик Г.А, Страунінг Є.Л. Поняття і юридична природа самозахисту цивільних прав / Г.А. Свердлик, Є.Л. Страунінг // Государство и право. – 1998. – № 5.

Безсмертна Ярослава Петрівна

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., асистент Швидка В.Г.*

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМНІ СТОРОНИ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ

Договір дарування є одним з найстаріших цивільно-правових договорів. На перший погляд складнощі під час дарування не можуть виникнути і взагалі, з юридичної точки зору, важко назвати це правочином. Однак, на практиці ж враховуючи український менталітет виникає безліч проблем і питань щодо дарування. Це підтверджується наявністю великої кількості судових справ з цього приводу. Прийняття Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) значно оновило правове регулювання відносин з приводу дарування. Вивчення нових підходів і проблем їх практичного застосування зумовлюють актуальність даного дослідження.

У відповідності з ЦК України норми про купівлю-продаж на справи з приводу дарування не поширюються. Поняття договору дарування закріплено у ч. 1 ст. 717 ЦК України. У статті зазначено, що договір дарування є безоплатним, що і є його характерною рисою. Тому дарувальник не має права вимагати від обдаровуваного зустрічних дій майнового або немайнового характеру, власне кажучи винагороди. Договір дарування є правочином, який направлений на відчуження майна від однієї особи до іншої, однак на відміну від купівлі-продажу за договором дарування відчуження відбувається тільки на безоплатній основі.

Ще однією особливістю є усна форма договору, передбачена за ЦК України для дарування речей особистого користування та побутового призначення. Письмово укладається договір дарування майнового права та договір дарування з обов'язком передати дарунок у майбутньому [3].

Законодавство зобов'язує дарувальника повідомити обдарованого про відомі йому недоліки дарунка, які можуть бути небезпечними для життя, здоров'я, майна обдарованого або інших осіб. На відміну від договору купівлі-продажу стосовно договору дарування важливим є те, що дарувальник не зобов'язується виправляти недоліки дарунка чи зазнавати витрат, пов'язаних з їх виправленням, або обмінювати дарунок на якісну річ. Особливою ознакою є те, що договір дарування укладається в інтересах однієї сторони – обдаровуваного, і він не має права пред'являти претензії до дарувальника на тій підставі, що річ, яку подарували, виявилася з недоліками.

Для здійснення договору дарування необхідна згода обдарованого, яка в законодавстві виступає своєрідним актом прийняття дарунка, отож волевиявлення дарувальника в такій справі недостатньо. Обдаровуваний може у будь-який час до прийняття дарунка відмовитися від нього.

Договір дарування нерухомої речі, а також рухомих речей, які мають особливу цінність повинен укладатися письмово і обов'язковим є посвідчення нотаріуса. Дарування у даному випадку за усним договором визнається правомірним, якщо судом не буде встановлено незаконність заволодіння річчю з боку обдарованого. Договір дарування валютних цінностей на суму, яка перевищує п'ятдесятикратний розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, також укладається письмово і посвідчується нотаріусом [1].

В суспільстві існує думка, що договір дарування не лише спрощує процедуру оформлення документів при фактичному продажі майна, а й звільняє від податків, це є досить проблемною стороною договору дарування. Статтею 174.6 Податкового кодексу України передбачено, що кошти, майно, майнові чи немайнові права, вартість робіт, послуг, подаровані платнику податку, оподатковуються згідно з правилами, встановленими цим розділом для оподаткування спадщини (нульова ставка податку) [2].

Таким чином велика кількість громадян користується даною можливістю зекономити, що в подальшому може зіграти з ними злий жарт. Адже недобросовісні продавці можуть розірвати договір дарування і відповідно до п. 5 ст. 727 ЦК України обдарований зобов'язаний повернути дарунок. Використання дарування у незаконних цілях на практиці зумовлене недостатньо чітким законодавчим регулюванням процедури укладання й припинення договору. Також низький інтерес і серед науковців стосовно вказаного виду договору, що знаменує малу кількість матеріалів у цьому напрямку, важкість розмежування понять та

правовий нігілізм населення за відсутності належної кількості наукових досліджень, статей, коментарів і як наслідок порушення договірних зобов'язань.

У зв'язку з безоплатністю договору дарування, часто виникає проблема коли охочі до легкої наживи користуються беззахисністю чи наївністю власників певного майна й шляхом обману змушують передаровувати це майно на свою користь. Законодавець передбачив це і закріпив у ЦК України положення щодо визнання в судовому порядку такого правочину недійсним. Однак, на позивача покладається обов'язок доведення самого факту обману і наявності у відповідача умислу. На практиці це вкрай важко довести.

Укладання договору дарування останнім часом все частіше використовується для обходу права першого покупця, так як переважне право купівлі не розповсюджується на випадки переходу частки за безоплатними правочинами, зокрема дарування підпадає під такий критерій. Під виглядом дарування фактично відбувається продаж частки, яка знаходиться у спільній власності і співвласник втрачає право першого покупця. І хоч в судовому порядку можна довести, що насправді частка була продана, а не подарована сторонній особі, однак на практиці це складно довести [4].

Підбиваючи підсумки дослідження необхідно зазначити, що всі проблеми та складності із практичним застосуванням договору дарування пов'язані з недосконалістю чинного законодавства, значними прогалинами в регулюванні укладання та реєстрації даного договору. Також багато проблем створюють самі люди бажанням обійти закон. Отож, необхідно не лише удосконалити законодавчу базу, а й з боку громадян потрібно налагодити свідому законослухняну поведінку.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Договір дарування: роз'яснення Міністерства юстиції України від 16.03.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>
2. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13-14. – № 15-16. – № 17. – Ст. 112.
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.
4. Яворська О. Особливості дарування як способу безвідплатного передання майна у власність / О. Яворська // Вісник Львівського університету. – 2008. – Вип. 46. – С. 135-143.